

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Előfizetési díj:
Egész évre . . . 12 frt.
Félévre . . . 6 „
Negyedévre . . . 3 „
Egy hóra . . . 1 „

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Hirdetési díjak:

Négyezer hasábozott garmond sorára 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr.
Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket felvesznek:

Pécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22)
„ Haasensteim és Fogler (RenerMarkt 11.)
Pesten: Lang Leopold (Erzsebet-tér 9 sz.)

Nyitási cikkek

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:

Belső-farkasutca 76. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések s hirdetések külföldök.

Előfizetési fölhívás!

„KELET”

politikai és közgazdasági napilap

hatodik évnegyedére.

Midőn a közelgő új évnegyed küszöbén az előfizetések megújítására kérjük föl t. olvasóinkat: talán minden dicsek- és nélkül hivatkozhatunk multunkra.

Mi a józan haladás hivi számára kívántunk független közeget teremteni, az erdélyi részekben, különös tekintettel ez országrész sajátos viszonyaira, szükségleteire.

Komoly törekvésünk mennyire közelítette meg az előttiünk álló magasztos czélt; a kiadó áldozatkészsége mennyire segítette a sikert; széles körű összeköttetések, elismert kezekből nyert irány- cikkeink, önálló tárczáink és közgazdasági rovatunk, eredeti távirataink, sat. mennyire elégitették ki a méltányos követeléseket: mindennek megítélése a t. közönségen áll. S mi hisszük, hogy e mozgalmas időkben, midőn a közelgő választások által a haza boldogsága, nyugodt fejlődése, vagy hosszú időre való ismételt visszahanyatlása forog kockán, a biztos, következetes haladás hivi nem vonják meg támogatásukat a *Deák-párt e közlönyétől*, mely részéről mindent megtesz, hogy továbbra is kiérdemelje az iránta eddig nyilvánult, mindig fokozódó érdeket, pártolást.

Isten és saját buzgalmunk segítse pártunkat jövőre is nehéz, de áldásos munkájában!

Kolozsvár, mártz. 23.

Szász Béla,
felelős szerkesztő.

A lap kiállítása körül alólírott kiadó-hivatal minden kitelhetőt elkövet, hogy a t. előfizetők méltó igényei kielégítenek.

Az előfizetési árak a régiek:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egy hóra 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

8 előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk t. gyűjtőinknek.

Végül figyelmeztetjük t. előfizetőinket a különös kedvezményre, melyben, olcsó könyvek megszerzése által, a „Kelet” előfizetői részesülnek.

A „Kelet” kiadóhivatala.

Pest, 1872 mart. 24.

(A.) Négy nap óta fegyverszünet van a pártok közt; az ellenzék folytatja ugyan agyonbeszélési rendszerét a képviselőházban, de legalább azon sértegető, botrányos kihívó modor elmaradt, mely eddig az üléseket oly viharosakká tette. Az actió sulypontja egyelőre nem is a képviselőházban, hanem a pártok által kiküldött tizennyolcz tagu egyezkedő bizottságban van. Eddig a bizottság igen kevés sikerrel működött; az ellenzék oly követelésekkel állt elő, melyek semmi- ben sem különböznek a két héttel ezelőtt kívántaktól, s melyeket ma még inkább vissza kelle utasítani, mint két hét

előtt. Midőn a második kiegyezési kísérlet megindult, pártunk azt hitte, hogy az ellenzék a két vitás kérdésnek legalább egyikében fog engedni; hogy az öt éves mandatumot vagy a választási törvényjavaslatot fogja elfogadni. Mert mit jelent tulajdonképen az „engedés” az ellenzék részéről? Egyedül azt, hogy meghajlik a parlamentarismus ennek megfelelően a törvényes többség akarata előtt. Az ellenzék mostani magatartása lázadás a többség jogai ellen, melyen a parlamentarismus alapszik. Minél inkább távozott volna ezen erőszakos alaptól, annál inkább kimutatta volna, hogy meghajlik nem a Deák-párt, hanem a parlamentarismus előtt, hogy engedményeket tesz nem a Deák-pártnak, hanem a parlamentarismusnak.

Ezen hitben küldötte ki pártunk az egyezkedő-bizottság kilencz tagját, de az ellenzék eddig nem igazolta a mérsékletébe vetett bizalmat. A mai napig a compromissum megbukottnak tekinthető, miután az ellenzék nemcsak ragaszkodik az öt éves mandatum elejtéséhez, hanem a választási törvényjavaslat azon részeit is, melyek a czensusra vonatkoznak, saját régi követeléseit értelmében kívánja módosítani. Az egyetlen engedmény, melyet e téren tesz, az, mikép az erdélyi választókerületek mostani állapotának megváltoztatására irányuló követeléséről lemond. Mint olvasóink láthatják, az ellenzék ma is makacsul ragaszkodik előbbeni álláspontjához, ma is azt követeli, hogy a többség alávesse magát a kisebbség zsarnokságának, ma is a parlamentarismust akarja kiforgatni. Hogy pártunk az ilyen alakt indigatióval utasította vissza, azt nem is kell bővebben magyaráznunk. A többség öre a törvénynek s habár néha fájdalmas érzettel kell e tisztét gyakorolnia, midőn — mint például ma — számos fontos teendőt nem lehet végeznie miatta, mégis meg fogja óvni a törvényt s a parlamentarismust minden támadás ellen. A többség nem áldozhatja fel a jogot, nemzetünk közös palladiumát az ellenzék egy tál lencséjéért. Fájdalmas szívvel látjuk, hogy az ellenzék lázadása megakadályozza a törvényhozást bármilyen gyümölcsöző tevékenységben, annyi sürgős ügy elintézésében, de pártunk azon helyes meggyőződést táplálja, hogy inkább halasztassanak el az elintézendő ügyek, mintsem hogy alkotmányunk alapja, a parlamentarismus fölládoztassék.

Az ellenzék ezen nem várt ridegségének okait bizonyos személyes mozzanatokban is kell keresnünk. Jókai Mór indította meg a kiegyezési kísérletet és pedig Tisza Kálmán távollétében, ki akkor Bihar megye közgyűlésére Nagy-Váradra utazott. Ugy látszik, hogy Tisza ur igen rozsz neven vette Jókai ez actióját s mihelyt neszét vette, a megyegyűlést a falképnél hagyta s azonnal Pesten termett. Ő volt az, ki a csütörtök esti pártconferencián Jókai békítő és engesztelő fel- szólalásai daczára keresztül vitte, hogy az ellenzék sem az öt éves mandatum, sem a választási törvényjavaslat körül engedményeket ne tegyen. Evvel a compromissum megbukott s az egyezkedő bizottság már tegnap feloszlott volna, ha épen az utolsó ülésen az elvi ellentétek daczára oly békülékeny hangulat nem mutatkozik, melynek folytán az alkudozások meg nem szakítottak, hanem a mai és holnap ünnepnapokon újból fölvétetni illetőleg folytatattatni fognak. Sike-

resebbek lesznek-e ezek, mint az előbbiek, ki tudná megmondani. A Deák-párt körében egyelőre kevés reményt fűznek sikerökhöz.

A kolozsvári árvaház.

Lapunk már ismételve emlékezett a nemeskeblű kolozsvári hölgyeknek a fentkített czimben foglalt szép kezdeményéről. Örömrökre szolgál, hogy az alábbiakban két oly okmányt közölhetünk, melyek arról tanuskodnak, hogy a nemes kezdemény mihamarább tette érelődik.

A női szív fölénye a férfi ész fölött épen abban rejlik, hogy a legkedvezőbb pillanatot mintegy ösztönszerűleg eltalálja, s meg vagyunk győződve, hogy itt épen a legelőtőbb szükség legalkalomszerűbb megoldásáról van szó. A közönségen áll, hogy a siker ép oly fényes legyen, mint a milyen a kezdeményező buzgósága.

Egy aláírási iv szerkesztőségünkhöz is le van téve, melyre ezennel fölhívjuk t. olvasóink jötevő figyelmét!

Jelentés

a Kolozsvártt felállítandó árvaház ügyében.

Folyó hó 20-ikán br. Bornemisza Ignác né elnökle alatt megtartott az árvaházügyi bizottság első teljes választmányi gyűlése, melynek főbb tárgyai a következők voltak:

1-ör. Br. Bornemisza Ignác né a kezdeményezés történetét rövid beszédben körvonalozván, eladja, hogy még a mult év jun 15-én tartott nöegyleti gyűlésben indítványozta. egy árvaház felállítását s indítványa köztetszéssel fogadtatván, tervkészítésre indítványozó elnökle alatt — hat tagu bizottmány neveztetett ki, melynek munkálata f. év jan. 13-ikán tárgyalatván, a nöegyleti választmány nem tartá ki- vihetőnek az árvaház felállítását a nöegylet- tel hozni kapcsolatba, s ez okon az indítvá- nyozót a terv önálló kivételére utasította. To- vábbá jelenti, hogy az elkészült alapszabályo- kat az illető miniszteriumhoz személyesen be- nyújtotta, s végre felkéri a jelenlevőket a szent ügy buzgó támogatására.

2-or. Tárgyaltatván a kéregetés mikénti végrehajtása, elhatároztatott, hogy az tizeden- kint történjék, s minden tizedben 2 tag hajtsa végre.

3-or. Ideiglenes titkár beadván a „Ber- lini magyar egyet” 10 porosz-tallérnyi s K. Csoma János 1 frtnyi adományát, ez közö- nettel fogadtatik.

4-er. Az ideiglenes titkár és pénztárnok (Szász Domokosné és br. Huszár Ádámné) be- adván lemondásukat, titkos szavazás után két évre megválasztattak.

A választmány 1872 mart. 20-kán tar- tott gyűlése megbízásából közli:

Szász Domokosné,
titkár.

I-ső közlemény

a felállítandó árvaházra befolyt adakozásokról.

Alapítványok: 500 fttal.

Zeyk József, gr. Teleky Károly összeg: 1000 fr.

Alapítók 200 fttal,

gr. Traun Ferencné, gr. Teleki Sándor né, gr. Teleki Josephine; gr. Rédey Jánosné, Kendeffy Samuné, br. Bornemisza Tivadarné, br. Vesselényi Béla, br. Bornemisza Ignác né, összeg: 1400 fr.

Alapítók 100 fttal.

br. Vesselényi Istvánné, br. Horváth Ödön- né, Kendeffy Árpád, Petrichevich Horváth K. Eber Nándor, br. Kemény Domokos, Zeyk Ká- oly, Szilvássy Béla, br. Vesselényi József, Szentkereszt Stephanie báróné, br. Józsi- ka Géza, br. Huszár Ádám, br. Huszár Sándor, M. Szacsavay Sándor, br. Josika Leoné, báró Kemény Györgyné, gr. Kornis Albert, gróf Eszterházy Géza, br. Huszár Ádámné, br. Hu- szár Károlyné, Szász Gyuláné, Szász Gyula. Összeg: 2400 frt.

Rendes tagok 2 fr. évi díjjal.

legidsb. gr. Bethlen János 2 fr, Fejérvári Bányai Károly 2 ft, Szász Béláné 3 részvény 6 frt, özv. Szász Károlyné 2 frt. Évi összeg: 12 frt.

Ajándékok.

A berlini magyar egyet ifjusága által nyújtott ajándék (10 porosz-tallér) 16 fr. 40 kr. Mltsgs. Tisza Kálmáné 5 fr., br. Vay Bélá- né 5 fr, Gvardazoni Bonaventuráné 5 forint, Körösi Csoma János 1 fr. Összeg: 32 f. 40 kr.

Fogadják a t. adakozók az „árvák nevé- ben” — szíves köszönetünket.

B. Bornemisza Ignác né,
elnök.

Szász Domokosné,
titkár.

Gamauf Vilmos tanár véleménye a Kolozsvártt felállítandó tűzoltó-egylet iránt.

II.

(Folytatás.)

Lehet, hogy a tekintetes városi képvisel- nek feltűnt a víz szekéren való szállításának meg nem említése. Bevallom, hogy ez szándé- kosan történt, mert részemről a vízszervezésnek ezen módját utolsó helyre teszem. A vízfordás roppant sok zavart és bajt okoz; a jelenkor minden szakavatott tűzoltója a vízszivásra fek- tet főszlyt, mit a feeskendő, mint tudjuk, ma- ga végez. A vízszállítáának főképen azért nem vagyok barátja, mert a szekér elkészésével a vizsugar folytonossága megszakad, az olyankor többnyire ijedős lovak kárt okozhatnak a mű- ködő gépben, valamint a szivattyuzók munkáját is gátolják vagy épen lehetetlenné teszik, sat. Ha a vízfordás elkerülhetetlenül szükséges, sohasem engedném a szekeret a szivattyu köz- vetlen szomszédságába jutni, hanem közből az u. n. kenderkádát állítanám fel. Ide ömlik egyrészt a hordó vize, innen szivja azt magá- ba másrészt a feeskendő s így a fentjelzett hátrányok mellőzve vannak. Kolozsvár viszo- nyait tekintve, tanácsos lenne minden nagy szivattyu mellé két vízfordó szekeret szerezni.

Szinte csak szükségből vélem alkalmaz- hatónak az u. n. vederláncot, hol az emberek kettős szemközti álló során egyfelől a telt veder másfelől az üres adatik kézre. Ezen intézmény sok erőt foglal le, a nélkül, hogy azt kellően kihasználná és mindamellett is a legtöbb esetben csak kevés vizet juttat rendeltetése helyére.

Elmondván a fentebbiekben kiváló tekin- tettel arra, hogyan lehetne városunk vizarány- talanságát gyakorlati módon kiegyenlíteni, a vízszervezés módzatait, áttérek jelentésem har- madik részére.

III.

A két említett tényező a gyors és biztos jelzés, valamint az okszerű vízszervezés a leghathatósabbban mozdítják elő a rend- szerezített segélyt. A rendszere- sített segély három féle módon alkalmazható; először fizetéses egyének vagyis tűzvédség — másodsor az egyesek áldozat készségét igény- be véve, önkényes tűzoltó egyet, végre pedig mindkét intézmény együttes megalapítása által.

A fizetéses tűzvédségnek azon roppant és eléggé meg nem becsülhető előnye van, hogy a város nagyságához, a tüzesetek gyakoriságá- hoz, az okozott károk értékéhez arányosan bi- zonyos számu katonailag fegyelmezett és szak- szerűen begyakorolt egyénekre minden esetben és időben biztosan számítani lehet. A tűzvéd- nek egyedüli teendője magát szakmájában kiképezni, ő minden pillanatban készen áll az indulásra — e képzettség, e gyorsaság meg- fizethetetlen hasznót hajthat! Részemről nyilant kijelentem, hogy a tűzvédségnek egyedüli hát- rányát csakis fenntartásának költségek voltában látom!

Egy önkényes tűzoltó egyet megalakulá- sa a lakosság áldozatkészségéről, erélyéről tesz fényes tanubizonyságot; az a ra képesek ügye- ségük és testi erejük, — kik szolgálatokat nem tehetnek, bőkezű adományaikkal segítik elő a hasznos ügyet. Legszívesebben fejlődött az önkény- tes tűzoltás eszméje Némethonban. A württember- gi főváros, Stuttgart közel 100,000 lakos mellett egyetlenegy fizetett tűzoltót sem tart; München kétannyi lakóssal csak a feeskendő szolgálatára fizet közönséges napszamosokat, a mászást és mentést kizárólag az önkényes tűz- oltóegylet tagjai végzik. Hazai példákra térve Pozsony 46,500, Sopron 21,000, Nagy-Kani- zsa 11,000 lakóssal egyedül önkényes egyle-

tére támaszkodik, valamint számos kisebb városaink is; Pécs 28,000 lakossal csak három tüzoltót fizet, tehát nem igen jöhet számba; Arad, Nagy-Váradi, Brassó, Szeged nem tesznek tudtommal lépést a tüzvédség felállítására. Az említett városokon vagy már régebbi idő óta működnek az egyletek, vagy most vannak keletkezében és a kezdet tagadhatlan nehézségeit leszámítva, a derék férfiak terhes feladatuknak mindenütt megfelelni igyekeztek.

Budapestben a nagybbszerü malmok és gyárak csapatait számítva jelenleg huszan fül van a tüzoltó testületek száma, hiszen még a Grand-Hotel-Hungaria is tart két szál emberből álló tüzoltó csapatot. Legjelentékenyebb a pesti önkényes tüzoltóegylet, mely ma közel 200 tagot számít.

Pest sz. k. városának tüzvédsége jelenleg 51 emberből áll. Vezénylő parancsnok a tüzoltási felügyelő, továbbá altisztai rangban hat őrparancsnok és ugyanannyi csövezető, a többi közlegény és kocsis. Az őrparancsnok havonként 45 frt., a csövezető 40 frt., a közlegény 35 frt. zsoldot kap; azonkívül — a gyakori tüzesetek miatt két téli, két nyári zubbonyt és ugyanannyi nadrágot, cipőt és csizmát, teljes tüzoltói felszerelést, végre az őrhelyiségen lakást, fűtéssel, világítással és kaz szánnyal butorral. Az összes legénység három őrségre van beosztva, melyek közül a plébánia-téri mintegy fővártól szolgál, mert itt van az önkényes tüzoltóegyletnek megbocsáthatatlan fényűzéssel berendezett őrsobája is, ide szolgál be a kerepesi s üllői utitűzörsg, valamint az őrtorony és színház távirati sörönya.

A lefolyt 1871-ik évben kerekén száz tüzvést fojtott el a városi tüzvédség — az egyesült tüzoltók legszebb tetteje nemzeti színháznak csodával határos megmentése volt. Csodásnak nevezem, mert a helyet bejárva, a vesztély teljes nagyságáról fogalmat szerezhettek. Csak egy körülmény szomorítja el a figyelmes szemlélő szívet: hogy azóta sem történt semmi, mi színházunkat hasonló vésszel szemben legalább némiképp biztosítaná. Adja isten, hogy e vétkecs könnyelműség büntetlenül maradjon!

(Folyt. köv.)

BELFÖLD.

Sz.-Udvarhely, 1872. márcz 21.

Udvarhelyszék új bizottsága megalakult s a tisztújítás megtörtént. Igazgató alkirály-bíró lett Tibád Antal 90 szavazattal ellenjelt Pap Jánossal szemben, kire 59 szavazattal. Főjegyző 85 szavazattal Henter Antal. Árvaszéki elnök Ferenczi Pál, ülnökök: Jakab Lajos és Bedő István. Járási dülök: Török Gáspár, Jakab Gyula, Mátyus József, Sebesi Albert, Ferenczi Gyula, Cserey Gábor. Aljegyzők: Bartha Miklós, Lukácsfi Dénes és Gergey Lajos. Főorvos dr. Fehérvári Lajos, alorvosok: dr. Szabadi Ferencz, Lengyel József és Grosz Frigyes; tisztí ügyész: Gerich Adolf; pénztárnok Ferenczy Miklós; számvéő Kénosi Béla; mérnök Pünköszt Ferencz, állatorvosok: Pál János és Mezei István. Tiszteletbeli főjegyzőknek kinevezettek: Nagy Lajos kir. törvészéki elnök, Demeter Endre r. kath. főesperes és dr. Jenei Viktor tanár; tiszt. al-

jegyzőkké: Tamás Károly kir. tszki bíró, dr. Szombathy Ignác tanár és Henter Károly; tiszt. tisztí ügyész Szabó Károly ügyvéd.

És ezzel az udvarhelyszéki „se hus. se halféle párt“ (értsd: baloldaliakból és „független“ jobboldaliakból alakult consortium) teljes leveretése bevégzett tény.

Bizottsági gyűlésünk érdekes epizódokban, de egyszerűsággal t a n u l s á g o k b a n is gazdag volt.

Nem lévén barátja a „piká n t e r i á k n a k“, az érdekes epizódokat ezuttal mellőzöm. Majd rá kerülhet azokra is a sor... Hanem a tanulságokból hadd álljon itt egy pár — pro memoria!

Családi vagy éppen egyéni érdekek és célok szolgálatára nem lehet a politikai téren állandó pártot alakítani, mely tudjon lelkesülni és győzni. Bármely politikai párt élete valóságának első feltétele az, hogy ügyért, eszméért harcoljon az, és pedig oly eszméért, mely képes a párt katonáit Anthousokká varázsolni, kik még a leveretésből is új erőt merítenek az új küzdelemre, mert az ügy szentsége által adott lelkesedést nem olthatja ki belőlük semmi idő és semmi hatalom.

A privát érdekeket ideig-óráig be lehet takargatni a közügyek köpenyében, de elvégre mindig kiveri magát a szeg a zsákból, s kimeredeznek az oroszlanbórból a — fülek.

... Irhatjátok a zászlóra tetszések szerint akármelyik jelszót: „jobbpart“ „balpart“ „független párt“ „érdem és képesség“ stb. stb. Mind hiában! Nem született még meg az a patikárius, a ki nektek olyan ostyát készíthetne, melyben a ti kimondhatlan ingredienciákból összepancsolt pilulákat Udvarhelyszék többségével bevétetni képesek lennétek!...

Ez az egyik tanulság.

A másik rövid, de jelentékeny.

„A ki nincs velünk, ellenünk van.“

Ezt megtanulta a legutóbbi választásnál Udvarhelyszék tömör deákpárti többsége, s igyekezett másokat is megtanítani rá...

Vajha okultak volna minél többen!

A kik pedig nem értik — ne értsék! —

D. S.

Az „Internationale.“

— Egy lap a jelenkor történelméből. —

Molnár Antaltól.

II.

1864. sept. 28-án számos munkás — angolok, németek, lengyelek és francziák — gyűlt össze a St. Martins Hall egyik termében; Beszélő tanár elnököl, s Tolain előterjesztette tervét. Elhatározott, hogy következő évben neutralis területen, ha lehet Brüsszelben egy congressust fognak tartani. Másnap a francziák egy „thé dansant“-ot rendeztek, melyen Marx is jelen volt. Mosolyogni látták rendszerint jéghideg arcát. A munkások bámszékodva tekintettek a mosolygó tudóra; nem ismerték őt a „tökről“ irt munkáját, s meg sem állmodták, hogy nemsokára Césárja lesz ügyöknek... Odger elnökle alatt, Ecarius titkár-al, az „Internationale“ bevégzett tényre nyílna. A Párisban született gyermek idegen

hogy teljesen résztveszek sorsában; Uram — nyögő Cirobois tizenkét ember felizgult alpotban egy szűk teremben, s az asztalon nincs egyéb fristó egy korsó kút viznél — ez a községi tanács. S őn azt mondá, hogy a rózsahölgy, — bocsánat, minő érdekes megjegyzéseket tevé is őn a rózsahölgyről?

„A férjem minden bizonynyal azt mondta, hogy Lallouette Felicia a legszebb leány Champierre-ben,“ közbeszóla a lilaszin köntös segítségére jövén sodrából kivett férjének; „s ha a Marquis ur szereti a szépet,“ hozzá tévé egy kissé ravaszul fordulván Floriánthoz, „meg lesz fizetve uti fáradaimáért.“

„Oh aszszonyom,“ susogá Floriant, „őn feledi, hogy a ki elvakult a viaszgyertya lángjától, arra nem nagy benyomást tehet a fagygyu gyertya.“

A mi nagyon ügyes egy bók vala. mert ha Floriant üjonez lesz azt susogja, hogy a ki a napba nézhet az bátran szembe állhat a holddal, de nem értették volna meg; míg lilaszin köntös gyarmati czikkeket (a francziák értelme szerint: fűszert és gyertyát) árulván, gyorsan felfogta a huszonöt sous „négyes“ és a garasos fagygyu gyertya közötti különbségre való vonatkozást s gyönyörűtelve pilult el gesztenyeszin szép haja tövéig.

Ugy vélem nagy szerencséje volt a szürke kabátos férfiúnak, hogy éppen ez alkalommal megállott a vonat, s egy hordár gomblyukában rozszával (ugy látszik e napon mindenki fel volt rozszázza) elkiáltá magát: „Champierre!“

dajkának adatott át. Tolain és Fribourg haza tértek társaikhoz, a Rue des Gravilliers-be. Alig hat hét múlva egy angol nyelven, közönséges papírra írott levél érkezett hozzájuk. Egy új „Mene Tekel“ volt e levél a társadalmi élet falán; arany kort ígért a munkásoknak, s a megtorlás napjának közeledésére figyelmezteté őket. Másolata volt e levél azon okmányoknak, azon alapszerződésnek (the Fundamental Pact), mely az internationalis munkás-egyesületet életre szülította!

A párisi munkás-testvérek titokban összegyűltek, megalakultak, mint „az internationalis munkás egyesület párisi fiókja,“ gyorsan összeállították statutuimaikat, s Tolain, Fribourg és Limousin „levelező titkárokká“ választották. A leküldött okmány — melynek nyelvét az egybegyűltek közül senki sem értette — francziára fordítván, elhatározták annak kinyomatását. S midőn — Blot hazafias nyomdász szívességéből — huszezer példány ki volt nyomtatva, mint Fribourg mondá, „az internationalis munkás-egyesület börtökába vette Francziaországot.“ A császári kormány, a rendőrség mélységes hallgatásba burkolta magát. A statutuimok egy-egy példányát elküldték Rouher külügyér- és Boitelle rendőrfőnökhöz, s ezáltal, legalább hallgatagon, felszólították a kormányt arra, hogy nyilatkozzék. Ha erre semmi válasz nem adatik, méltán számíthattak, ha többre nem, legalább meg-tűrésre. A munkások, mint látjuk, kedvezően tudták magyarázni a kormány hallgatását. „Önöknek inteni kellett volna bennünket, mihelyt törvénytelen uton láttak — mondá egy munkás, kit négy évvel később a kormány a vádlottak padjára vitt —; mi önök tartózkodásából azt következtettük, hogy eljárásunk törvényes volt. Mi nem lehattunk felelősek azért, a mi Londonban történik. Ha megmondták volna, hogy helytelenül cselekszünk, megkísértettük volna engedélyt nyerni egyetünk számára.“

Az egyesület csakhamar munkához látott. Egy szépen hangzó ábránd volt az, a miből e férfiak — kivétel nélkül a béke, a tanulmányok emberei — kiindultak. A munkát, a munkást akarták ők felszabadítani saját maga által. „Egy más hatalom sem mentheti meg őket — mondá Marx —, mert minden magasb osztály szövetségbe van ellenők, nem öntudatos és formalis egyezmény, hanem az érdek által, mely mindnyájukat az összehalmozott tökéhez köti. Ellenségei ők a munkásoknak, még ha magokat barátaiknak nevezik is. A jobbak — ha akarnak is — nem eszközölhetnék, a rosszabbak — ha tehetnék is — nem eszközölnék megmentésüket.“ — „Ha szabadulni akartok a rabaságtól — így szólt Tolain —, fel kell hagynotok a meddő politikával, s tanulmányoznotok kell a nagy socialis kérdéseket; csatlakozzatok a párisi fiókhöz, s támogassátok az alapszerződést.“

Az új evangélium szövege áthatotta Francziaországot, s még néhány kitűnő szellemnek is találkoztott tetszésével. „Ugyanis érezzük — mondá az alkalomból Henri Martin, a jeles történész —, hogy valami nagyszerű tünt fel a világon; tudjuk, hogy a halál hidegség, mely a polgári társadalmunk fölcsinén érezhető, nem érte el a nép szívet, s hogy életünk forrásai még nem apadtak ki.“ Jules Simon, az aca-

II.

Persze hogy öröm-nap volt Lallouette Yoesnek, tenyészdés kertésznek, mikor Parbouillaud ur a champierrei maire, a községi tanács fele részé kíséretében, hozzá ment s azt mondta: „Yoes, az őn leányát megválasztották rózsahölgynek.“

Ha Yoes éles belátásu ember lesz vala, mindent számításba véve megemlékszik arról, hogy először a tanácsban volt egy bizonyos Grainereau Colin nevű bérlő, az ő hegyes orru szomszédja; másodsor, hogy ez a bérlő szeretete azt ő t. i. az Yoes leányát; és harmadsor, hogy a választás előtt épenségesen két héttel megkérte a Felicia kezét, s oda is ígérték. De Yoes nem lévén éles elméjü ember, e körülmények találkozásából semmi nem következett nem vont. Mikor Parbouillaud a maire tudatta vele a választást, az egészet olybá vette, mint egyenesen a gondviselés adta jó szerencsét, háromszor keresztet vetett magára s e szertartás végével megcsókolvá a hüvelykét, a mi köztudat szerint, legbiztosabb szer a jó szerencsére. Az után félig leitatván a féltanácsot azzal a fehér borral, a melyet egy kötéllel huzott fel a kutból, „hová hülmi bocsátotta volt le, lerugta faczipóit s lábhegyen felsuhant leányához Feliciahoz, a ki azt a kendőjét vasalta, melyet a jövő vasárnapi misére akart feltenni és semmi különös dologról nem álmodozott.

Felicianak nem volt anyja, sem fi, sem leánytestvére. Egyedül élt az apjával s egy vén nagynénjével, a ki főzött számukra; és így természetesen azt tette és mondta, a mi neki tet-

demicus (Francziaország jelenlegi tanügy-ministere) felvételte magát a tagjai közé ezen egyesületnek, mely hivatva volt a világot megmenteni.*)

Tolain és társai, hogy a törvény szigorát kikerüljék, belégyeztek ugyan abba, hogy az „Internationale“ párisi osztálya fiókgyűlést nevet viseljen, de azt nem tudták sokáig elviselni, hogy Odger s a londoniak fölöttük uralkodjanak, s a francziaországi dolgokba elegyedjenek. Nemsokára nézet-különbségek is merültek föl köztük. Egy befolyásos francia hirlapíró, Lefort Victor fel öhajta magát vétetni az egyesületbe oly feltétel alatt, hogy reá bizassék az egyesület s a francia sajtó közti összeköttetés vezetése. Az angol tagok, nagy előnyt látván a hirlapok támogatásának megnyerésében, elfogadták ajánlatát, s felhatalmazták arra, hogy a sajtó körül ügyöikük legyen. A párisi testvérek azonban másként gondolkoztak; ők nem óhajták oly egyén támogatását, ki a társadalom magas fokozatán állva, könnyen urokká tehetné magát. Tolain, féltékenyen örködve befolyása fölött, vonakodott elismerni a londoni igazgató-tanács (the council) határozatát, s Fribourggal együtt ismét Londonba ment. „Mi, az egyesület kezdeményezői — így szóltak ott — kétségbe vonjuk az igazgató tanács azon jogát, hogy belügyeinkbe elegyedhessék. Mi szabad tagjai vagyunk a szövetségnek, s a mig közös alapelveink ellen nem vétünk, saját házukban urak akarunk maradni.“ Hozzájuk csatlakoztak a többi külföldi tagok is, s így Odger kénytelen volt Lefort megbízatását visszavonni. E győzelem Párisba tette át az egyesület sulypontját. Névleg Odger maradt ugyan az elnök, de a dolgok valódi vezetése Tolain kezeibe került.

Az egyesület főnökei végre eljöttek láták az időt egy nagy congressus tartására. Tulajdonképen Londonba kellett volna ezt egybehívni, de a párisiak féltékenysége megakadályozá e helynek választását. Legelőnyösebbnek fekvés és biztonság tekintetében Genf mutatkozott. E városnak Route du Chêne nevet viselő részében van egy munkások által látogatott sörház, melynek tulajdonosa egy Treib nevű igénytelen német volt. Ide gyűltek össze az egyesület delegáltjai. A német, francia és angol nyelv használása levén köztük tulnyomó, oly elnökök kelle választaniok, a ki mindhárom nyelvet bírja. Ezen elnököt Jung Hermann sweizi órában találták meg. A congressus összeülése előtt egy körlevél küldetett szét Londonból, a mely magában foglalta a Genfben tanácskozás alá veendő pontok jegyzékét. E pontok a következők valának: 1) az egyesület szervezése, czél és eszköz; 2) munkás-egyletek, azoknak multja, jelene és jövője; ünnepek; strike-ok s azok megakadályozásának eszközei; elemi- szakoktatás; 3.) a nők s gyermekek foglalkozása a gyárakban, erkölcsi s egészségi szempontból tekintve; 4.) rövidebb munkaidő, általános munkakötelezettség; 5.) társulás, annak elve és alkalmazása; coöperatio; 6.) a munka viszonya a tökéhez; külföldi verseny; kereskedelmi szerződések; 7.) közvetett és közvetlen adók; 8.) nemzetközi

*) A tagok megnevezésére, éppen úgy, mint a börtönökben szokás, számonkat használtak. Jules Simon a 606 ik számot kapta.

szett, Lallouette Yoes pedig mind azt kétségkívül jónak találta. Minden bizonynyal nagy kár volt, hogy ennek így kellett lenni; mert az Yoes meleg házainak egy virága, ágyásainak egy bim-bója sem mérkőzhetet Feliciával — valamenyny között az ő legkedvesebb virágával — mint az öreg gyakran szokta mondogatni. De mint azok a növények, a melyeket nem nyesnek, nem tisztogatnak, minden irányban hajtják jöveserket: a Felicia természeté is el volt vadulva. Ez a fiatal teremtes egészen hatalmába volt dobva a kül behatásoknak, jó tulajdonai és vesztélyes ösztönei annyira egyensúlyozták egymást, hogy merőben a véletlen hajszálától függött, merne nyomja le a mérleget. Nemes indulatu és szenvedélyes, gyöngéd szívű és hiu, tele érzékiséggel és makaes szeszélyekkel, jelleme olyan volt mint az aprilisi idő. Ha az alkalom szolgált képes volt a legmagasztosabbakra; de ha az alkalom ellene dolgozott, akár gátolva kívánságait, akár megsértve hiuságát, nem lehet előre látni mit fog vagy mit nem fog tenni. Mikor atyjától megtudá a részébe jutott tiszteletet, elpirult egy kissé, aztán mosolygott. Természetesen jól esett neki, s e jólesést nem apasztotta az a gondolat, hogy az ő kedves leány barátját menynyire fogja majd emésztetni a sárga irigység. De e műben meglátta a Grainereau Colin újját, s a gondviselésnek — nem mint az apja — csak is annyit tulajdonított belőle, a menynyi azt szorosan véve raegillette.

(Folyt. köv.)

„KELET“ TÁRCZÁJA.

Emlékezés Versaillesre

(Angolból.)

I.

(Folytatás.)

„Csak vasárnaponkint — éppen mint édes magam tevé, mikor sült krumplit árultam a Vendom-szobor tetején,“ mondja Cirobois, a ki a lábnyomintást észrevette volt. „Meleg foglalalkozása volt az az ujjaknak, de hideg munka a főnek. Azzal szereztem vagyonomat.“

„Uram segélj!“ felkiáltott a szürke kabát, a lilaszin köntös pedig felrezenve csodálkozva nézett férje beszélgető társára.

„Őn azt mondá, hogy a jelen évi rózsahölgy az őn leánya?“ folytatá Cirobois zavartalan nyugalommal.

„Megbocsásson, én — én — soha,“ hebegé a szürkekabát, teljes zavarban — „Ugy vélem őn téved. — Mi csak a látványt megnézni megyünk. Az igaz, egyik bátyám községi tanácsos Champierre-ben, a ki segített megválasztásában.“

„Oh segített a megválasztásban! Ugy van, én is voltam egyszer községi tanácsos, s tudom mi az. Mondja meg őn a bátyjának,

intézmények; kölcsönös hitel; papír-pénz; mérték és súly; ércz-pénz nemek s nyelvek; 9.) szükségessége az európai orosz hatalom meggyöngyítésének az által, hogy a nép önlehatározási joga kiterjesztessék s Lengyelország social-democrat alapon helyre állíttassék; 10.) az állandó hadseregek, viszonylatukban a termeléshez; 11.) a vallásos eszmék, s azoknak befolyása a társadalmi mozgalmakra; 12.) a kölcsönös segélyezés céljából külön egyesület alapítása: az árvák ápolása.

Elhagyva az Oroszország gyöngyítése s Lengyelország visszaállítására vonatkozó pontot (melyet Marx s munkások józanabb ítéllete ellenére vétetett föl), e program-ban semmi félelmetes nem található. E pontozatok korunk legégetőbb társadalmi kérdései, s megoldásukkal kormányok, törvényhozások s a tudomány emberei régóta foglalkoznak. S abban még semmi különös sincs, hogy e megoldásra a munkások is kisértet akartak tenni.

KÜLFÖLD

Kolozsvártt, márcz. 26.

(S.) Mióta a nagy német elem megkezdte egységi munkáját; mióta a lipcei u. n. népharcz után az eszme megpendült, mindig két irány, két törekvés osztotta két táborra a német népet. Foederatio vagy egység egy állam? Ez volt a kérdés. A foederatio elleni azt mondták, hogy „evvel újra ott leszünk az istenben boldogult Bund-nál”. Erre a foederalisták azt felelték, hogy az egységes állam centralisatióra, az egyes német néptörzsek sajátosságainak s evvel a kulturai haladás megakadályozására vezetne.

Ez az ellentét törekvés a császárság megalakulásával szintén fölcsinre került. Mindkettő akarta magát érvényesíteni. S habár paradoxonnak látszik: mindkettő tudott magának egy kis tért kivívni. A küzdelem azonban még nincs befejezve.

Most Dél-Németország demokratikus pártjai között újra fölmerült e kérdés és nagy nézeteltérés mutatkozik. Két nézet van fölcsin. Az egyik, s ezt a müncheni „Süddeutsche Post” képviseli, föl akarja adni a foederalismust, és az adott alapon akar a szabadelvű fejlődésre törni. A másik nézet, s ennek a stuttgarti „Beobachter” s a „Frankfurter Ztg.” a szóvivői, — az ellenállást hirdeti a Bismarck keltette centralisáló áramlattal szemben. A „Frankfurter Ztg.” állását a következőkben jelzi:

Az a kérdés: hogy térjünk el föderatív elveinktől s csatlakozzunk az egységes államhoz, — részünkről nem szorul feleletre; — ha évek előtt is meg voltunk győződve, hogy a szövetséges államformában legjobban valósítható a szabadság, s legjobban ápolhatatik a fajok sajátossága, — hogy önkényi kedvteléseknek legáltalánosabban e kormányforma alatt lehet ellenállni: — úgy az események nem térítettek el meggyőződésünktől. Sőt inkább, ha nem valljuk azt előbb, reá vezettek volna.

Színházi szemle.

(S.) Két jutalomjáték és egy újdonság három nap alatt: ez több, mint a mennyit még a mi szorgalmas színházlátogató közönségünk is elbirna. S még akkor is sok lenne, ha a jutalmazottak nem is lennének olyan kedvencei a közönségnek, mint a miylenek Szilágyiné és Gerecsné. De kezdjük rendben. Szombaton Szilágyiné jutalomjátéka jó firma alatt elég szép publicumot gyűjtött össze. Offenbach két új operettje: „Takarodó után” és „Tulipatan” a mester, kevésbé sikerült termékei közé sorozható.

Az előbbi épen tartalmatlan. Se zene, se szöveg. Alig egy pár dal, mely szintén reminiscencia. A „Tulipatan” már több: jó karok, csinos egyesek és kettősek; szöveg tekintetében szerencsés alapgondolat, mely ügyes parodiává domborodik ki, az Offenbach operettek common place-szerű, sokhelyt frivol, de élvezhető humorával. Egy szóval „Tulipatan” az egyfelvonásos operettek repertoírjában helyet foglalhat, míg a „Takarodó után” mehet oda, a hol a „Római fuvalás” nyugszik.

Az előadást illetőleg: Szilágyiné szép és szabatos énekével mindegyre tapsra ragadta ma is a közönséget, melynek részéről, — mint halljuk, — értékes emlékek lepte meg őt a tisztelgők serege. Zajonghy valamint Szilágyi jó humort fejtettek ki s már masquirozások inkább jó, mint jogos volt, amaz Bismarck, emez Vilmos császár utánzásában. Némethy Giza (a miniszterné) ma is az előismerés zajos jeleit vivta ki igazán szép erőteljes hangjával, mihez helyes játék járult. Vasárnap Szigligeti et comp. megaranyozott „Strike”-ja lön átültetve a mi loyális színpadunkra; ez égéssel, agyonütéssel, szörnyhalállal, megőrüléssel és mélysebbe ugrással garnirozott 100 aranyos paripáról akarok mondani darabot, talán szólnakunk a második előadás alkalmával.

Hétfőn Gerecsné jutalmára: „Ilka” vagy a huszártoborzó” Doppler eredeti operája. Közönség olycsékely számmal, — kívált a páho-

lyokban, — hogy igazán nem értjük e jelenséget. Magyarán a legalább nem lehet. Mert tény, hogy Gerecsné az egész télen át kedvence volt a közönségnek, mely méltán tüntette ki őt folyvást elismerése eclatáns jeleivel. „Ilka” is szép, akárhányzszor megnézhető opera. Avagy tán ne lenne Kolozsvárnak az operai zene iránt érke? Nem akarunk igitelni felelni. Bármi oka is lett legyen: Gerecsné több méltánylatot érdemelt volna közönségünk-től, melynek az operai részben az idényben, — hogy úgy mondjuk — majdnem egyedül ő nyújtott valódi élvezetet. — Egyébiránt kilétekor ma is lelkesült taps és koszorok fogadták, a taps az előadás folyamában is többször megújult az ő és Darai K. sikerült dalaira.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, márc. 26-án.

— O felsége a királyné e hó 26-án érkezik Budára. A királyasszony a kir. palotának balszárnyában fog lakni, a király közvetlen közelében, kinek lakosztályából a rácz városra nyílik a kilátás. A jobb palota szárnyát Gizella főhercegnő veszi igénybe, míg a középső szárny a Pestre való kilátással Rudolf koronaherceg lakosztályát tartalmazza. Mint beszélnek a királyné kedvencei állatai közé egy szelidített sas is tartozik, melyet Meránból szállítanak ide, s melynek számára a palota kertjében már alkalmas fészket rendeznek be. Hirszerint a husvéti ünnepek után az egész udvar Gödöllőre rándul ki.

— A képviselőházról még mindig semmi jó hír. Beszéd és ismét beszéd. A compromissum lehetősége iránt mindig kevesebb és kevesebb remény. Az ellenzék folyvást északul merov álláspontját foglalja el, mint a makacs gyermek. Talán, ez a legutolsó halvány remény, a husvéti négy napi szünet alatt — péntektől hétfőig — míg a ház üléseket nem tart, meggondolják magukat. Alig...

— Királyi biztos gr. Péchy Manó ő nmlgt a helybeli dalkör tegnap este 10 órakor névnap előestéjén szerenaddal tisztelte meg. A dalkör elnöke Bogdán István üdvözlő szavaira ő nmltsága melegen és szívélyesen válaszolt.

— A muzeumegylet szombati felolvasása igen érdekes volt, s a tanácsház terme meglehetősen megtelt hallgatókkal. Főként Henrik egy valódi szaktudós melegségével és ismeretével értekezett a „pénzverésről”. Értekező nem használván kéziratot, a delejes összeköttetés hallgatóival közvetlen volt s perczig sem szakadt meg. Mi folyékony, értelmes előadásból emlékeztünk lapjain fennmaradt, azt terünk szűk volta miatt csak kivonatilag adhatjuk. A legérdekesebb korbán a közlekedés, az emberek között csere utján történt. A csere általános tárgya Ausztráliában az opossumbőr, Afrika némely vidékein Abissiniában a só. Az első főmémelyek szerint a bronz, de általánosabb vélemény szerint az arany, miután ez utóbbi bir a fém legértékesebb jellegével. Már a hitrege szerint, mit Midas megértintett aranyra vált kezei között. E fémeket legelső időkben karikákban sodrották. Dalmát és Szeviában e karikákat karjaikra tűzték, csatákban ezzel védték magukat, békében piperfűl szolgált. Később e karikákat díszítményekkel látván el, ezen állapotban megszűnt pénz lenni. Azon körülmény, hogy egy kemény tárgy által okozott ütés képes a fémeken állandó benyomást okozni, bélyegek alkalmazására vezetett. Ezen észlelet vezett a pénzverésre. Görögország Egéni szigetén érték az első pénzt. Athén városa a művészet előhaladt korában nagy kiterjedésű kereskedést üztén a barbarokkal, a vastag arany pénzek belső részét ólommal töltötte meg s csak külszínét vonta be finom arany lemezzel. Mint N. Sándor példája tanusítja, uralkodók sem vetették meg egészen ezen módot. A romaiak a rezet használták; a romai pénz egyrészt volt a font, (ás) mely 12 részre, uncziákra osztott fel. Ez időben már két oldalú pénzek szerepelnek, a pénz egyik lapján Venus vagy Mars, másik lapján egy hajó: Róma városának czimere foglal helyet. A középkorban a pénzek papiros vékonyságu lemezekből állók segítségével vágattak. A XIV. XV. században, miután a nominalis pénzdarabok értéke emelkedett — vastagabbak lettek. Ez időben a pénzeket többféle idomban alakították. Bethlen Gábor kettős tallérú négyzetűek, Apafi pénzdarabjai hat szögletűek, az Izabella féle pénzek pedig 8 szögletűek. Értekező ezután néhány szóval a jelenlegi pénzverést vázolván, a hallgatóság élénk éljenzései között hagyta el a felolvasó asztalt.

— Színházi hírek. Medgyaszai Ilka az új idényre színházunkhoz szerződött; a Szilágyi pár — mint értesülünk — szintén aláírta már szerződését. Ennek nagyon örülünk. Török Miklós hangjának magassabb kiképezetése céljából Bécsbe megy. E széphangu énekes szerződötetése színházunkra sem lett volna hátrányos.

— A helybeli katonai tisztikar mult szombaton tánczestélyt adott a városi vigadó termében. Társas életünk miveltebb körei szé-

pen megtölték a kiváló csin és izléssel díszített táncztermet s a bűnbánat unalmas napjainak rovására a katonai zenekar jól stimmel hangjai mellett vigan, fesztelően tánczoltak: míg a késő éjjelen tuli idő kommandója távozásra nem inté a gyönyörű társaságot.

— Színházunk intendánsa b. Huszár Sándor — mint halljuk — Pestre rándult opera társulatunk szervezése érdekében. Reméljük, hogy ügybuzgalmát siker koronázza.

— Mai számunkhoz mellékelve veszik t. olvasóink a Brody Zsigmond tulajdonába átmert Heti Krónika előfizetési fölhívását. Az új szerkesztő, dr. Császár Károly, lapunknak is hosszasan volt belmunkatársa; a tulajdonos a Pesti Napló szerkesztésében tevékeny részt vön, az előfizetési fölhívásban megnevezett dolgozótársak pedig mind oly elismerésben részesülnek a hírlapirodalom terén, hogy épen semmi ajánlgatásra sem szorultak, — s maga a lap is, új átalakítása óta, a legszébb biztosítékkal szolgálhat az előfizetőknek a jövőre. Fölvijuk tehát a figyelmet az előfizetésre.

— Elismerés a Victorinának. Azon indokból, hogy Victorinán biztosított épületeim tűzvédszék estek áldozatul, kedves kötelességem tartom elismerésül említeni fel, hogy mihielyt a társaság értesült káronról, annak megbecsülése és kiűzetése iránt azonnal intézkedett, minél fogva ezen hazai intézetünket most már saját tapasztalásomból és legjobb meggyőződéseim szerint ajánlom polgártársainak. Kelt M.-Vásárhelyt, 1871-ik év. Özv. Szálósi Istváné.

— Belső-Szolnokmegyéből, O Bogátáról írják nekünk, hogy a községi birónak Nagy Jánosnak, egy juha a mult évben is, ezidén is 4 kifejlett bárányt ellett. A mult évek csak 24 órát éltek; az idéniek jó gondozás mellett felnőhetnek, mert elevenek és fürgék. Szokatlan jelenség.

— A Magyar Polgár védelmébe veszi Lázár Ádámot, e nagyon tisztelt képviselő ellen az utóbbi napokban és lapokban felhozott vádakkal szemben. Készséggel engedjük át a tisztelt lapírnak védenézet, úgy a mint van.

(s.) Szamosujvártt a mult héten lefolyt választás alkalmával Lukács Béla lön országos képviselőnek megválasztva.

— (s.) Kassayné majdnem olyan szerencsétlenség érte M.-Vásárhelyt a mult héten „Angelo” Tisbejében, mely egész jövőjét megsemmisíthette volna. Az ismeretes jelenetben Rodolf (Homokay) éles tőre véletlenül olyan sebet ejtett egyik keze négy ujján, hogy rögtön vérzeni kezdett. Szerencsére azonban nem nagy a vágás és így minden komolyabb következmény nélkül maradt a meg gondolat-ság, mely színpadon, játékszerű éles fegyvert használ.

— Közbiztonságunk örei körültekintőbbek lehetnének, s nem ártana, ha az éji cserépetést tiltanák. Ezt csak azért vagyunk bátrak megemlíteni, mivel mult pénteken éji 12 órakor egy agyagdobutcai fazakas katalnában cserépedényeket égetvén, a kataln fölé szállítás végett felhalmozott fa lángot fogott, ez pedig tovább terjedvén a deszkaszínfedélre csapott, s azt meggyújtá. Szerencsére egy közben lakó zenész ideje korán észrovetta az égést s így a zajra felriadt utcza lakóknak sikerült azt elfojtani.

— A helybeli dalkör ünnep első napján a piaci nagy templomban Schubert Ferenc nagy misejét fogja előadni. A gyönyörű mise magán részlelt Scholaster János és Orbán Dénes dalköri tagok éneklék.

(r) (Öngyilkosság) Gyarmati János Deés városának régidőtől fogva alodialis pénztárnoka e hó 22-én pisztolylyal föbe lötte magát. A mint jól értesültem a kezelése alatti pénztárból tizenkétezer forintnál többet elvesztegetett, a mi csak pár nappal eze előtt derült ki, s ez volt indító oka szomorú elhatározásának. Csáládót nem hagyott maga után, nőlen ember volt, de — a nőtlenség volt élete átka.

— Biztosítási hírek. A Pesti biztosító intézet, mely Erdélyben sehogysam tudott gyökeret verni, hallomás szerint felosztatja helybeli önálló vezértigynökséget. Ugyanezt teszi rövid időn az I. Magyar általános, melynek üzletét a helybeli zálogház veszi át. A „kölcsönös” biztosító intézetekre rossz idők járnak; legutóbb megint kettő bukott meg, miután a tagok nem voltak hajlandók a díjpótlékot fizetni, egy pedig jónak látta még a catastrofa előtt „résztvényessé” változni át. A volt Erdélyi kölcsönös megint kísért és sok panasza hallszik vidékről, hogy a tagokon erőszakkal hajják be díjpótlékukat, de ohajtandó hogy nyílt számadás tétele mellett. A Magyar kölcsönös bizt. bank szintén mozog Erdélyben; csak hogy aztán ennek is díjpótlék ne legyen a vége, a „Kölcsönösök” e szokott betegsége.

— Luther erfurti celláját az Augustinusok zárdájában közelebb kitört tűz az újabban árvaházul használt épület nagyobb részével együtt elhamvasztotta. E cellában volt a nagy reformátor nagybecsű bibliája, melynek lapjait ő maga sajátkezű jegyzetekkel irta be, s mely most szintén a lángok martaléka lett, s így a

60,000 tallérba becsült anyagi kár mellett a történeti veszteség felszámíthatlan.

— Columbián sorsa. Egy átkozott vihar következtében 1867 ben a nyugot indiai pacific-társaság gőzöse elsüllyedvén, az most évek mulva csaknem sértetlen állapotban emellett ki az ocean mélyéből. A szállított szekrények feletti feliratok még épek. Nehány ezernyi dollár áldozattal az elmerült gőzös újra hasítani fogja a habok tükörét.

— Lulu születésnapját e hó 19-én főnyesen ünnepelték meg. Számos ven dé gek közt Bonaparte Lucian, amoszkau herceg's hercegnő-rándultak Chislehurstba, hogy Sedan emberének nagyreményű fiát szerencse kívánatakkal elhalmozák, s 11 órakor ünnepies tedeum-ot zengedeztek a virágkoszorozott kápolnában. Angol lapok nem kevésbé büszkéek arra, hogy a kevéssel idejövetele előtt vészre és beteges gyermek, izmos, erőteljes vázna.

A szerkesztő postája.

— A vizaknai nyilatkozat, mint S. S. személyes ügye, csak a nyílttérben jelenhet meg.

KÖZGAZDASÁG

Az első magyar közgazdasági gyűlés.

I.

(G. V.) Általános haladásunknak ismét egy örvendetes mozzanatát jelezhetjük, midőn a Pesten összegyűlt első magyar közgazdasági gyűlés keletkezését, alapszabályzatát és folyamát röviden ismertetni szeretnénk.

Az orsz. magyar iparegylet derék vezértitkáranak Mudrony Somának indítványára e kezdeményező egyeten kívül az orsz. magyar gazd. egylet, az orsz. erdőészeti egylet, a mérnök és építész egylet, végre a budapesti kereskedelmi s iparkamara tagjaiból még 1871. jun. 14-én az u. n. létesítő bizottság megalakult, mely a közgazdasági gyűlés megtartására 1871 dec. 14—18-át tűzte ki. De miután sem az illető előadók e rövid idő alatt megfelelően el nem készülhettek, sem a tagok a tárgyalandó kérdésekre nézve alapos tájékozást alig nyerhettek — jónak látta a bizottság f. évi marczius 24—28-ára hívni össze a congressust. E meghívás az összes magyar sajtóban közléttét — testületet vagy egyesek külön felkérése tudttal nem történt — és azon örvendetes eredményt idézte elő, hogy közgazdasági érdekeink hivatott képviselőinek nagy többsége résztvételül jelentkezett. Erdélyi testületeink közül jelenleg csak az erdélyi gazd. egylet küldöttségéről van biztos tudomásunk, mely a következő tagokból áll: b. Kemény Gábor, b. Bánffy Albert, Zeyk József, Tisza László, Berde Áron, Kodolányi Antal és Galgóczy Károly. Ez országsszerte ismert jó hangzású nevek legszebb biztosítékai szolgálnak arra nézve, hogy bőrczes hazánk méltóan lesz e fontos gyűlésen képviselve!

Az alapszabály tervezet a személyes érintkezés és eszmecserére fektetvén főszlyt, a tagsági minősítványt egyedül abban feltételezi, hogy valaki a közgazdaság fejlődése iránt akár tudományos akár gyakorlati szempontból érdeklél viseltessék. A tagsági díj 6 ft., a gyűlésre vonatkozó közlemények ennek fejében ingyen küldetnek meg. Nagyon méltányosnak tartjuk azon pontot, melyszerint a gyűlés hivatalos és tárgyalási nyelve a magyar — de tagjai más nyelven is szólhatnak. A gyűlés köz- és szakosztályi ülésekben működik és egy közgazdasági indítvány csak akkor képezheti a közgyűlés tárgyát, ha az illető szakosztály érdemleges tárgyalásán már átmert.

Miután a gyűlés tartama 3—6 napra van szabva, a tervezet szerint időkimélés tekintetéből egy tag ugyanazon tárgyhöz csak egyszer szólhat és pedig egy negyedóránál nem tovább. Kivétetik az elnök, a többségi és illetőleg kisebbségi előadó, személyes ügybeni válasz, napirend indítványozás sat. Az ügykezelés elintézésére a közgyűlés állandó bizottságot választ, mely többek közt nem csak napirendet készít és a felmerült indítványokhoz képest szakosztályokat állapít meg, hanem a gyűlés céljainak előmozdításáról és határozatainak foganatosításáról megfelelő módon gondoskodik.

Távíratí tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Márt. 26-án 5%. Metalliques 100 fr 65.— Kamat.—. 5%. Nemzeti kölcsön 100 ft. 70.70. 1860. Kölcsön 103.—. Bankrésztvény 838.— Hitelintézetí résztvények 347.50. London 10 ft. st. 110.80. Ezüst 108.75 Cs. kir. arany 5.32. Napoleonondor 8.83%₁₀.

Urbéri kötvények: Magyarországi 81.25. Temesi 78.50. Erdélyi 78.—. Horváthországi —.—.

Felelős szerkesztő [Szász Béla.

(120)

(1—3)

CZETZ JÁNOS és TÁRSA

Kolozsvártt.

Tisztelettel tudatja, hogy az **ünnepekre**,
 úgy az ideai tavaszi és nyári idényre
megérkeztek dűsválasztékban

selyem-, bársony- és Ripsz sétatfelöltők, tavaszi és nyári napernyők,
 selyem és szőr köntös kelmék, finum topánok és kesztyűk.

Kiházasításhoz szükséges vásznak, paplanyok, madráczok,
és nagy raktár mindennemű
butorokból.

Kárpitos és asztalos segédeinkkel minden pipere munkákat
 izlés után megkésztettünk.

Weller és Vilzon, úgy Th. Zinger valódi varrógépek is
 megrendelhetők 80 frttól feljebb.

[119]

[1—3]

Hirdetmény.

Marosvásárhelyről Segesvárra és
 onnan vissza a gyorskocsi mindennap
 közlekedik. Indul Marosvásárhelyről a
 reggeli vasúti vonat megérkezése után,
 Segesvárról délutáni két órakor. Meg-
 érkezik Marosvásárhelyre a vasút estvéli
 személy vonatának elindulása előtt. Szállí-

tási-díj Marosvásárhelyről Segesvárra 3 frt.
 Segesvárról Marosvásárhelyre 3 forint,
 közbeeső állomásokon mérföldenként 50
 krajczár számított.

Szabad podgyász személyenként 30 font,
 tulsúly fontja 2 kr. Felvételi iroda: Ma-
 rosvásárhelyt a „Korona” vendéglőben,
 Segesvárt a „Fejérbárány” vendéglőben.
 Közbeeső állomásokon a vezetők eszközi
 a felvételt.

(53)

(3—*)

Tüdőbajok és üdült köhögés tökéletesen meggyógyítva.

Udvári szállító **HOFF JÁNOS** ur központi raktárába, Bécs, Kärntnerring 11.

Aba, 1871. nov. 16. Bátorodom ismételve a **kitűnő maláta-kivonat-egészségisör után**
 írni, mely, istennek hála használt nekem. Elbeszéltem ezt egy jó barátomnak, ki éppen ebben szenved sat. s
 kérek tehát Kasz József címre alatt, itt, 12 üveg maláta-kivonat-egészségisört és 1 font maláta-egészségi csoko-
 ládot küldeni.

Bécs. (Wieden, Favoritengasse Nro 8.) (Kivonatilag.) Tüdőmmel sokat szenvedtem, mi idült köhögésben
 nyilatkozott s már lemondtam magamról, mivel semmi szer sem használt. Ekkor ön maláta készítményei menté-
 nek meg: a maláta-kivonat-egészségisör és a maláta-kivonat-cukorkák. Ön hasonlíthatlan maláta-csokolád-porának
 köszönöm beteges gyermekem már korább is életét s most én is teljesen egészséghez jutottam ön maláta-készítményei
 által; azok nélkül már nem is élhetek.

Felbacher Károly, magán-mérnök, a cement-műöntöde társas képviselője sat.

ÓVÁS: Hamisítás és utánzás ellen.

Maláta-kivonat üvegekben **érez-kupak-zárattal** van ellátva, melyen, mint minden valódi malá-
 ta-készítményen, **JOHANN HOFF** czége látható.

Valódi HOFF-féle Maláta-készítmények egyedüli árnádjá Kolozsvártt Karváz Gyula, Fehérvártt
 Csiki Kristóf, Segesvártt Teutsch J. B. Dézsen Krémer Sámuel, Gyergyó-Szt-Miklóson Lázár Antal
 üzvegye és fiainál.

(115)

(2—3)

Lakváltoztatás!

Salamon ház szénuteza 55 szám

VAISZ LÁZÁR szoba-festő

Elvállal minden szoba festészeti munkákat,
 a legújabb diyatú és jó izlésű mustrák sze-
 rént; továbbá elvállal mindennemű épületi
 olaj festést; úgy szinte bútor festést külön-
 böző színekre, pontos elkészítés mellett, a n.
 érdemű közönség eddig is elismert pártfogá-
 sába ajánlván

VAISZ LÁZÁR,

szoba-festő és lackirozó Kolozsvártt.

(86)

(10—12)

Földhitel kölcsön

Telekkönyvileg rendezett földbirtokokra
 5 $\frac{3}{4}$ % kamat 2 $\frac{1}{2}$ % törlesztés 22 évre. —
 5 $\frac{3}{4}$ % kamat 1% törlesztés 34 évre, na-
 gyobb kölcsönöket még előnyösebb feltételek
 mellett is eszközöl a hatóságilag engedélyezett
 általános

„Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda”

Kolozsvártt bel-monostor 178 sz. emelet.

Értekezhetni d. u. 1-től 4 óráig.

(109)

(4—*)

Mindenféle

férfi-, nő- és gyermek cipők

árjegyzéke,

Csapó Sándor

árutárlatában Kolozsvártt.

1 pár bőr vagy brünel gyermek cipő	2—3 frt.
1 pár ugyanaz rézorrú	3 frt 30 kr. 3 frt 80 kr.
1 pár bőr vagy brünel nőcipő	3 f. 30, 3 f. 60, 3 f. 80, 4—8 frt.
1 pár reggeli cipő bőr-, brünel, vagy posztból	1 f. 10, 1 f. 50, 1 f. 80, 2—4 f.
1 pár bőr vagy brünel fél-cipő	1 frt 80, 2 frt 50 kr.
1 pár férfi-cipő	6 frt 60 kr. 10 frt.
1 pár férfi-csizma	12 frt. 25 frt.
1 pár reggeli férfi-csizma	3 frt 30 kr.

Az árutárlatban külön osztály van beren-
 dezve a lábbelik kényelmes és háborítatlan
 felpróbalására.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel kiadó-tulajdonos Stein Jánosnál.

(116)

(2—3)

Kaphatók Stein János

papir-, író-, rajz- és festészeti szerek
 kereskedésében

Kolozsvártt, főtér 2-dik szám.

Amerikai pecsét-tisztító. Kitűnő jóságú szer, melyvel néhány perc alatt min-
 dennemű zsír-, olaj-, szurok-, fagygyu-, vaj-, viasz-, kocsikenőcs-, olajos
 festék-, hajkenő- és izzadság által bármily kelmében, a ruhában, selyem-
 szalagban, bársonyban, keztyűkben, butorokban, szobakárpitokban, aczélmé-
 szetekben okozott pecsétet ki lehet tisztítani. **Ára egy üvegnek csak 35 kr.**

Uj-ragasz a legbiztosabb minden tajk-, porcelán-, kő-, üveg- és más eltört tár-
 gyak összeragasztására, nélkülözhetlen cikk egy háztartásnál.

Egy üvegse ára csak 20 kr.

Légnymatu tinta-tartók, melyekben a tinta soha ki nem szárad, meg nem sürü-
 dik és üledéket nem képez 50, 70, 90 kr.

Fényképalbumok, tollkések, pénzváltó, szivar- és dohánytárczák, vonalzott és
 bekötött kereskedelmi s üzleti könyvek legnagyobb raktára.

Olaj-festményü képek aranyozott keretekkel havonkénti 2 frt részlet fizetésekre.

Levélpapírok monogrammal:

100 finom levélpapír monogramm	1 frt — kr.
100 finomabb „	20 „
100 legfinomabb „	50 „
100 finom vastag levélboríték monog.	20 „
100 legfinom „	20 „

Látogató-jegyek, á la Minute és könyvnapu.

(121)

(1—1)

Kiadó szállás.

A Széchenyi-tér végén Tauffer-hid
 mellett 249 sz. a. fekvő háznál

több szoba kiadó.

Értekezhetni ugyanott Kőváry Mihály
 ügyvéddel.

(114)

(2—10)

CEMENT!!!

kufsteini!!!

Egy mázsa 2 frt 55 kr.
 Húsz mázsán alól nem adatik.

Karváz Gyula.

Legújabbban megjelentek

és Stein János könyvkereskedésében Kolozsvártt
 kaphatók:

Iromány-példák

az új magyar polg. törv. rendtartáshoz, tekintettel az első folyamodású kir. törvény-
 székek és járás-bíróságok rendezésére. Közzéteszi a „Jogtudományi Közlöny”
 szerkesztősége. Ára 2 frt 50 kr.

A csódtörvénykezés Magyarországon és Erdélyben.

Irta Herczegh Mihály. Ára 2 frt 80 kr.

Egy rút hölgy története.

Regény. Irta Dincklage Campe bárónő. Ára 1 frt 60 kr.

Magyar rege-világ.

Irta P. Szathmáry Károly. Ára 1 frt.

ELBESZÉLÉSEK.

Irta Jósika Julia. 2 kötet. Ára 1 frt 60 kr.

Előítélet és fölvilágosultság.

Regény. Négy kötetben. Irta Beniczky Bajza Lenke. Ára 4 frt.

A magyarországi protestáns-egylet évkönyve.

(Az 1871-ki pesti alakító közgyűlés naplója.)

Szerkesztette Kovács Albert. Ára 1 frt.

A protestáns egyházi beszédvár

IV-dik kötete. Szerkeszti és kiadja Margócsy József. Ára 1 frt 40 kr.

Melléklet: Előfizetési felhívás a „Heti Krónika”-ra.